

การสอนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง

สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข

1. บทนำ

หากกล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทย กล่าวได้ว่าโดยส่วนใหญ่จะเริ่มต้นจากการเรียนตัวอักษรฮิรางานะ จากการสำรวจของ Japan Foundation เมื่อปี ค.ศ.2009 พบว่าสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของผู้เรียนชาวไทยเลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นคือชอบตัวอักษรญี่ปุ่น อีกทั้งในปัจจุบันสามารถพบเห็นตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นได้จากบรรจุภัณฑ์หรือสลากสินค้าที่จำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนชาวไทยแม้แต่กลุ่มที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือกซึ่งในชั่วโมงเรียนอาจไม่มีความจำเป็นต้องเรียนตัวอักษรคานะ กลับแสดงความประสงค์ที่จะเรียนตัวอักษรคานะกันเป็นจำนวนมาก (ประภา แสงทองสุข และคณะ 2010) จากสภาพการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เรียนชาวไทยให้ความสนใจในตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก แต่ผู้เรียนชาวไทยก็ประสบปัญหาในการเรียนตัวอักษรเช่นเดียวกันกับผู้เรียนชาติอื่นๆ เนื่องจากตัวอักษรฮิรางานะมีรูปร่างแตกต่างจากตัวอักษรไทย อีกทั้งผู้เรียนยังต้องจดจำให้ได้ภายในระยะเวลาอันจำกัด แม้ตัวอักษรฮิรางานะจะเป็นสิ่งที่ผู้เรียนชื่นชอบ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าในสภาพความเป็นจริง การเรียนและจดจำตัวอักษรฮิรางานะให้ได้ภายในระยะเวลาอันสั้นก็เป็นปัญหาที่สร้างความหนักใจให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากลักษณะของผู้เรียนในปัจจุบันซึ่งมีความหลากหลายมากขึ้น กล่าวคือ มีทั้งผู้เรียนที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษาซึ่งศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก วิชาเลือกเสรี นักเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เรียนในชั่วโมงกิจกรรมชมรม เป็นต้น จึงทำให้ความจำเป็นในการเรียนตัวอักษรแตกต่างกันไป แต่ผู้เรียนส่วนใหญ่อีกก็อยากเรียนตัวอักษรเนื่องด้วยความชอบ แม้ความยากลำบากในการเรียนตัวอักษรฮิรางานะจะเป็นปัญหาสำคัญที่ทั้งผู้สอนและผู้เรียนต่างตระหนักถึงแต่บ่อยครั้งที่ผู้สอนหลักการในการจำทั้งหมดให้กับผู้เรียนฝ่ายเดียว ถึงแม้ผู้เรียนจะมีความสนใจในตัวอักษรภาษาญี่ปุ่นมากเพียงใดก็ตาม แต่การจำตัวอักษรฮิรางานะซึ่งเป็นอักษรแสดงเสียงจำนวน 46 ตัวให้ได้ในระยะเวลาอันสั้นนับเป็นเรื่องที่ลำบากเนื่องจากไม่มีความหมายหรือหลักใดๆ ในการช่วยจำ วิธีคิดเชื่อมโยงเป็นวิธีเชื่อมโยงเสียงและภาพในความจำเดิมเข้ากับความรู้ใหม่ของผู้เรียน ดังนั้น การใช้วิธีคิดเชื่อมโยงในการสอนตัวอักษรฮิรางานะจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจที่น่าจะตอบสนองความต้องการและความหลากหลายของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยในปัจจุบันได้

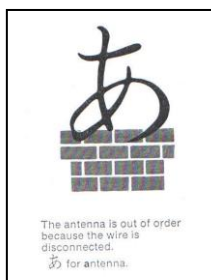
บทความนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียนชาวไทยซึ่งเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงเพื่อศึกษาว่าการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ช่วยลดภาระของผู้เรียนในการจำเสียงของตัวอักษรได้หรือไม่ อย่างไร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้อักษรด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง (association method) พัฒนามาจากวิธีใช้คำสำคัญ (keyword method) ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการจำที่สำคัญวิธีหนึ่งในการเรียนภาษาต่างประเทศ (Oxford 1990) วิธีนี้เป็นการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมโดยใช้เสียงและภาพในความจำเดิมเข้ามาเพื่อช่วยลดภาระการทำงานของสมองและนำไปสู่การจดจำที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

Quackenbush and Ohso (1983) จัดทำหนังสือ Hiragana in 48 minutes เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และ

จดจำอักษรฮิรางานะได้เร็วขึ้น หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือเรียนอักษรคานะเล่มแรกที่น่าเสนอด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง แนวคิดที่ใช้ในหนังสือเล่มนี้มีชื่อว่า วิธีคิดเชื่อมโยงภาพกับเรื่องราว (IS 連想法) โดยอักษร I ย่อมาจาก Image (ภาพ) และ S ย่อมาจาก Story (เรื่องราว) นั่นคือเป็นการสอนตัวอักษรในระยะเวลาสั้นๆ โดยใช้การคิดเชื่อมโยงภาพกับเรื่องราวเข้าด้วยกัน ในส่วนภาพ จะเลือกใช้ภาพของคำศัพท์ที่มีเสียงต้นใกล้เคียงกับเสียงตัวอักษรคานะนั้นๆ โดยใช้รูปภาพแสดงคำศัพท์ และสร้างเรื่องราวเป็นประโยคเพื่อบรรยายภาพนั้น เช่น ในการสอนอักษรฮิรางานะ ตัวอักษร あ ให้กับผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่งจะมีขั้นตอนดังนี้ 1) นำคำว่า antenna (เสาอากาศ) ซึ่งมีเสียงต้นใกล้เคียงกับคำว่า あ มาใช้เป็นคำสำคัญ โดยแต่งประโยคเป็นเรื่องราวว่า The antenna is out of order because the wire is disconnected. (เสาอากาศใช้ไม่ได้เพราะสายลวดขาด) 2) ในการจัดทำบัตรคำ จะเขียนตัวอักษร あ ไว้ที่ด้านหน้าของบัตรคำ ด้านหลังจะเป็นรูปตัวอักษร あ ซ้อนอยู่บนภาพเสาอากาศดังภาพที่1 3) ผู้สอนนำภาพและเรื่องราวตามประโยคที่เตรียมไว้อธิบายผู้เรียน ผู้เรียนจะจำตัวอักษร あ โดยเชื่อมโยงเรื่องราวและภาพของเสาอากาศเข้ากับรูปร่างของตัวอักษร あ และจำเสียงต้นของคำว่า antenna ซึ่งเป็นคำที่ผู้เรียนรู้จักอยู่แล้ว การสอนตัวอักษรอีก 45 ตัว ก็จะใช้ภาพและเรื่องราวในการสอน โดยให้ผู้เรียนสามารถจำเสียงอ่านของตัวอักษรทั้งหมดได้ภายในเวลาไม่ถึง 50 นาที

ภาพที่1 รูปตัวอักษร あ ซ้อนอยู่บนภาพเสาอากาศ (Quackenbush and Ohso1983)

และเพื่อค้นหาประสิทธิผลว่าสื่อการสอนชุดนี้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร คัทเซนบัสชู 他 (1989) ทดลองสอนตัวอักษรฮิรางานะให้กับผู้เรียน 2 กลุ่มโดยใช้วิธีการสอนที่แตกต่างกัน 2 วิธี คือ วิธีคิดเชื่อมโยงกับวิธีการใช้การ์ดที่มีสีช่วยแยกแยะเสียง ใช้ระยะเวลาในการสอน 50 นาทีเท่ากันและมีลำดับการสอนเหมือนกัน กล่าวคือ เริ่มจากแนะนำตัวอักษรฮิรางานะ จากนั้นสอนตัวอักษรและให้ผู้เรียนฝึกฝน ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มต้องเข้ารับการทดสอบรวม 3 ครั้ง ได้แก่ ครั้งที่ 1 ก่อนเข้าเรียน เป็นการทดสอบโดยให้ผู้เรียนฟังเสียงอ่านของตัวอักษรฮิรางานะแล้วเขียนตอบเป็นอักษรโรมัน ครั้งที่ 2 ทดสอบด้วยวิธีเดียวกันทันทีหลังจากเรียนจบ ครั้งที่ 3 ทดสอบหลังจากเรียนผ่านไปแล้ว 4 วัน โดยให้ผู้เรียนจับคู่เสียงกับตัวอักษรฮิรางานะ ผลปรากฏว่าไม่พบความแตกต่างจากผลการทดสอบครั้งที่ 1 และ 2 ของผู้เรียนทั้งสองกลุ่ม แต่กลุ่มผู้เรียนที่เรียนด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงทำคะแนนได้สูงกว่าอีกกลุ่มในการทดสอบครั้งที่ 3

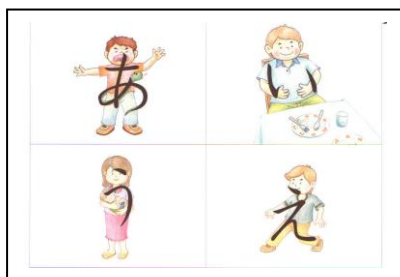
จากความเป็นมาดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดความพยายามในการผลิตหนังสือเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงขึ้นมากมาย⁽¹⁾ และเกิดงานวิจัยเพื่อค้นหาประสิทธิผลของวิธีนี้ในเวลาต่อมา ไม่ว่าจะเป็นใดต่างก็มุ่งค้นหาประสิทธิผลของการสอนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง เมื่อดูจากผลการวิจัย มีทั้งงานวิจัยที่พบประสิทธิผลในทันทีหลังการเรียน (Matsunaga 2003, 梅田他 2008) และงานวิจัยที่พบประสิทธิผลหลังจากนั้น (คัทเซนบัสชู 他 1989) จากผลการวิจัยเหล่านี้คงพอยืนยันได้ว่าการสอนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีนี้น่าจะมีประสิทธิผลที่ดีกับผู้เรียนในระดับหนึ่ง ซึ่ง

น่าจะเป็นทางเลือกหนึ่งในการนำมาใช้สอนผู้เรียนชาวไทยได้ ดังนั้น ในงานวิจัยนี้จึงมีคำถามในการวิจัยว่าวิธีคิดเชื่อมโยงช่วยลดภาระในการเรียนตัวอักษรฮิรางานะให้กับผู้เรียนชาวไทยได้หรือไม่ อย่างไร

3. การสอนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง

3.1 สื่อการสอนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงสำหรับผู้เรียนชาวไทย

การสอนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงคือการนำเสียงต้นของคำศัพท์ที่ผู้เรียนคุ้นเคยมาเชื่อมโยงกับเสียงของตัวอักษรฮิรางานะและใช้ภาพและเสียงของคำศัพท์นั้นเป็นตัวช่วยให้ผู้เรียนจำเสียงอ่านของตัวอักษรฮิรางานะได้ง่ายขึ้น หนังสือและสื่อที่จัดทำขึ้นด้วยวิธีนี้โดยส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นสำหรับผู้เรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ซึ่งเนื้อหาบางส่วนอาจไม่เหมาะกับผู้เรียนชาวไทย ในปี ค.ศ.2011 คณะจารย์ของเจแปนฟาวน์เดชัน กรุงเทพฯ ได้ผลิตหนังสือพร้อมบัตรภาพช่วยจำตัวอักษรฮิรางานะสำหรับผู้เรียนชาวไทยโดยนำเอาหลักการวิธีคิดเชื่อมโยงมาใช้ หนังสือเล่มนี้มีชื่อว่า “ฮิระงะนะเรียนสบายสไตล์โคะสะรุ” หรือ 『こはるといっしょに ひらがなわあ〜い』 โดยเลือกใช้คำในภาษาไทยที่มีเสียงต้นใกล้เคียงกับเสียงตัวอักษรฮิรางานะและใช้รูปภาพแสดงคำศัพท์ในภาษาไทย เช่น ในการสอนตัวอักษร あ・い・う・え จะนำเสนอรูปภาพที่ 2 ซึ่งให้คำบรรยายไว้ว่า あ อะ ถูกจรัดเลยร้อง อะะ い อี กินจันอิม ุ อุ อุ้มลูกน้อย ะ เอะ เอนตัว กลุ่มเป้าหมายหลักของหนังสือเล่มนี้คือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาซึ่งศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเลือก ในช่วงเวลาที่ผ่านมา สื่อการสอนชุดนี้ได้รับความนิยมอย่างมากในระดับมัธยมศึกษาแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในระดับอุดมศึกษา ผู้วิจัยคิดว่าสื่อชุดนี้ถือเป็นทางเลือกใหม่ที่น่าจะช่วยลดภาระในการเรียนตัวอักษรฮิรางานะให้กับผู้เรียนได้จึงได้ลองนำบัตรภาพตัวอักษรฮิรางานะชุดนี้มาใช้ในการสอนนักศึกษาที่เริ่มเรียนภาษาญี่ปุ่น

ภาพที่ 2 ตัวอย่างอักษรในฮิระงะนะเรียนสบายสไตล์โคะสะรุ (プラパー他 2011)

3.2 การสอนตัวอักษรฮิรางานะในวิชาภาษาญี่ปุ่นขั้นพื้นฐาน

วิชา ญ.171 หรือ วิชาภาษาญี่ปุ่น 1 เป็นวิชาภาษาญี่ปุ่นขั้นพื้นฐานของภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ วัตถุประสงค์ของวิชาคือเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านเขียนตัวอักษรฮิรางานะ คาตากานะ คันจิ และใช้คำทักทาย สำนวนรูปประโยคพื้นฐานติดต่อสื่อสารเป็นภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันได้ การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมาจะใช้เวลาประมาณ 4 คาบ (รวม 6 ชั่วโมง) สำหรับการสอนตัวอักษรฮิรางานะและเสียงในภาษาญี่ปุ่น แต่เนื่องจากความหลากหลายของผู้เรียน ทำให้ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชานี้ประกอบด้วยนักศึกษาที่มีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นในระดับต่างๆ กล่าวคือ มีทั้งผู้ที่ไม่เคยศึกษาภาษาญี่ปุ่นมาก่อน ผู้ที่เคยศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เคยศึกษาในสถาบันสอนภาษาเอกชน เคยศึกษาด้วยตนเอง ฯลฯ จากความหลากหลาย

ดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในตอนเริ่มต้นที่มีการสอนตัวอักษรฮิรางานะสำหรับผู้ที่เคยเรียนมาแล้ว ช่วงเวลานั้นดูจะเป็นช่วงเวลาที่น่าเบื่อ แต่สำหรับผู้ที่ไม่เคยเรียนมาก่อน การจดจำตัวอักษรฮิรางานะได้ในระยะเวลาอันจำกัดและในสภาพแวดล้อมที่มีเพื่อนร่วมชั้นหลายคนจำเสียงอ่านและเขียนตัวอักษรได้อย่างคล่องแคล่วแล้วนั้นเป็นภาวะที่สร้างความกดดันให้กับผู้เรียนเป็นอย่างมาก จากสภาวะการณ์ดังกล่าวเมื่อผู้วิจัยมีโอกาสได้รับผิดชอบสอนวิชานี้ ผู้วิจัยจึงนำบัตรภาพซึ่งจัดทำขึ้นด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงสำหรับผู้เรียนชาวไทยมาทดลองใช้พร้อมทั้งสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาว่าวิธีคิดเชื่อมโยงช่วยลดภาระในการเรียนตัวอักษรฮิรางานะได้หรือไม่ อย่างไร

3.3 การดำเนินการสอนและขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้บัตรภาพตัวอักษรฮิรางานะซึ่งจัดทำขึ้นจากหลักการของวิธีคิดเชื่อมโยงโดย プラパー他 (2011) สอนนักศึกษาจำนวน 47 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา ญ.171 ภาคเรียนที่ 1/2555 โดยผู้วิจัยสอนในคาบแรกตามลำดับการสอนในตารางที่ 1 กล่าวคือ เริ่มจากอธิบายระบบเสียงในภาษาญี่ปุ่น จากนั้นใช้บัตรภาพชุดนี้สอนตัวอักษรฮิรางานะไปตามลำดับจนครบ 46 ตัวอักษร หลังจากนั้นให้ทำแบบทดสอบใช้เวลาประมาณ 20 นาที โดยให้เขียนเสียงอ่านของตัวอักษรฮิรางานะเป็นภาษาไทย ตัวอักษรฮิรางานะที่ปรากฏในแบบทดสอบจะเรียงลำดับแบบสุ่ม เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จแล้ว ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำแบบสอบถาม เป็นการสอบถามประวัติการศึกษาตัวอักษรฮิรางานะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนเสียงอ่านตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง นอกจากนี้ ยังสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์

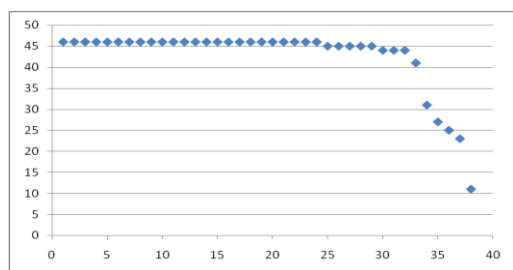
ตารางที่ 1 ลำดับการสอนตัวอักษรฮิรางานะโดยใช้บัตรภาพ

หัวข้อ	จำนวนเวลา
1.อธิบายระบบเสียงในภาษาญี่ปุ่น	10 นาที
2.สอนอักษร 46 ตัวโดยใช้บัตรภาพช่วยจำ	50 นาที

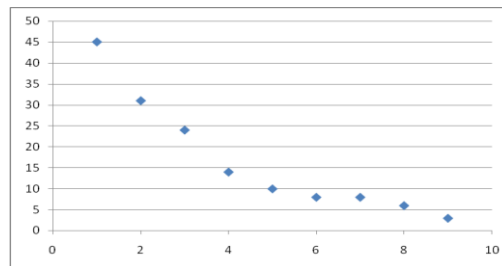
4. ผลการวิจัย

4.1 ผลจากแบบทดสอบ

จากการสอบถามประวัติการศึกษาตัวอักษรฮิรางานะของนักศึกษา พบว่ามีผู้ตอบว่าเคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะ 38 คน และไม่เคยเรียน 9 คน หากดูผลการทดสอบโดยแบ่งกลุ่มตามประวัติการศึกษาตัวอักษรฮิรางานะของนักศึกษา จะได้ผลดังภาพที่ 3 และ 4

ภาพที่ 3 คะแนนของกลุ่มที่เคยศึกษาตัวอักษรฮิรางานะ

ภาพที่ 4 คะแนนของกลุ่มที่ไม่เคยศึกษาตัวอักษรฮิรางานะ

1) กลุ่มนักศึกษาที่เคยศึกษาตัวอักษรฮิรางานะ

นักศึกษาที่ทำคะแนนได้ 46 คะแนนเต็ม มีจำนวน 24 คน ทำคะแนนได้ 45 คะแนน มีจำนวน 5 คน ทำคะแนนได้ 44 คะแนน มีจำนวน 3 คน และทำคะแนนได้ 41 คะแนน 31 คะแนน 27 คะแนน 25 คะแนน 23 คะแนน และ 11 คะแนน มีจำนวนอย่างละ 1 คน

2) กลุ่มนักศึกษาที่ไม่เคยศึกษาตัวอักษรฮิรางานะ

นักศึกษาที่ทำคะแนนได้เกินครึ่ง มี 3 คน ได้แก่ 45 คะแนน 31 คะแนน และ 24 คะแนน นักศึกษาที่เหลืออีก 6 คน ทำคะแนนได้ 14 คะแนน 10 คะแนน 8 คะแนน (2คน) 6 คะแนน และ 3 คะแนน ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่านักศึกษาที่เคยศึกษาตัวอักษรฮิรางานะจะทำคะแนนได้ดี แต่ก็ยังมีบางคนที่ทำคะแนนได้ไม่ดีนัก และจากผลคะแนนของนักศึกษากลุ่มที่ไม่เคยศึกษาตัวอักษรฮิรางานะ จะเห็นได้ว่าคะแนนสูงสุดและคะแนนต่ำสุดที่นักศึกษาทำได้มีความแตกต่างเป็นอย่างมาก จากผลการทดสอบที่ได้รับคงไม่สามารถนำมากล่าวยืนยันประสิทธิผลของการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงนี้ได้ นอกจากนี้ หากจะกล่าวยืนยันประสิทธิผลของการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง ก็ควรมีการเก็บข้อมูลเปรียบเทียบผู้เรียน 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่เรียนด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงกับกลุ่มที่เรียนด้วยวิธีอื่น ซึ่งในงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในเรื่องของสถานที่ และเวลาเรียน จึงไม่สามารถเก็บข้อมูลในลักษณะนั้นได้

4.2 ผลจากแบบสอบถาม

4.2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง

จากแบบสอบถามทำให้ทราบว่าประสบการณ์การศึกษาตัวอักษรฮิรางานะของนักศึกษาที่เรียนวิชานี้มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก กล่าวคือ มีผู้ที่เคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะ 38 คน และไม่เคยเรียน 9 คน สำหรับผู้ที่ตอบว่าเคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะ มีทั้งที่เคยเรียนที่โรงเรียน สถาบันสอนภาษาเอกชน เรียนพิเศษตัวต่อตัว เรียนด้วยตนเองโดยซื้อหนังสือมาอ่านเอง และเรียนจากเว็บไซต์ และในจำนวน 38 คน มีผู้ที่ตอบว่าเคยเรียนด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง 11 คน

และเมื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงโดยให้นักศึกษาเขียนตอบเอง พบผลดังตารางที่ 2 นักศึกษาคนที่ 1 - 11 คือคนที่เคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง คนที่ 12 - 38 คือคนที่เคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีอื่น และ คนที่ 39 - 47 คือคนที่ไม่เคยเรียนมาก่อน

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง

คนที่	ความคิดเห็น
1	สนุก ช่วยให้จำได้แม่นยำกว่าเดิม เหมาะสำหรับผู้ไม่มีพื้นฐานทำให้มีหลักการจำที่ดีและไม่เครียด
2	จำตัวอักษรได้ง่ายขึ้น
3	เข้าใจอักษรฮิรางานะมากขึ้น
4	ช่วยรื้อฟื้นตัวอักษรบางตัวที่ลืมไปหลังจากที่ห่างจากวิชาภาษาญี่ปุ่นมานาน
5	สนุกดี แต่ไม่ควรนำตัวอักษรเสียงเหมือนกันมาใช้ เพราะจะทำให้จำผิด

6	เป็นวิธีจำที่ง่ายต่อการนำไปใช้ ทำให้บรรยากาศการเรียนไม่น่าเบื่อ
7	น่าสนใจ คำศัพท์ภาษาไทยเป็นเรื่องใกล้ตัวทำให้เข้าใจได้เร็วขึ้นและมากขึ้น
8	สนุกดี ทำให้จำได้มากขึ้น
9	สนุกและช่วยให้จำตัวอักษรได้
10	เทียบเสียงกับคำในภาษาไทยได้ตรง และภาพน่ารักดี
11	การมีภาพประกอบทำให้ง่ายต่อการจำ รู้สึกสนุกและประทับใจในการเรียน
12	เวลาดูภาพทำให้จำได้ง่ายขึ้น
13	เป็นวิธีสอนให้จำที่ดี
14	สนุก
15	สนุก ช่วยจำได้ดีมากยิ่งขึ้น แต่พอไม่มีรูปประกอบแล้วยังลืมไปบ้าง
16	จำได้ง่ายขึ้น
17	สนุก ไม่น่าเบื่อ
18	เป็นการเรียนที่สนุกและมีประโยชน์มาก ช่วยให้อ่านตัวอักษรได้ง่ายขึ้น
19	สนุก
20	จำได้ง่ายขึ้น
21	ช่วยให้จำได้ง่ายมากขึ้น
22	สนุก จำได้ง่าย เข้าใจได้ง่ายขึ้น
23	สามารถใช้ภาพช่วยในการจำตัวอักษรได้มากขึ้น
24	จำตัวอักษรได้ง่ายขึ้น
25	ทำให้ไม่รู้สึกเบื่อ สนุก และจำตัวอักษรได้ดี
26	จำตัวอักษรได้ง่ายขึ้น
27	มีทักษะทำให้จำง่ายขึ้น สนุกและเป็นไอดีที่เก๋มาก
28	ตลกดี คำบางคำทำให้นึกถึงเรื่องขำๆ ของตัวเอง
29	สนุก จำง่ายขึ้น ชอบรูปภาพ
30	สนุกและจำได้ง่ายขึ้น
31	ช่วยให้จำได้ง่ายขึ้น
32	ทำให้จำง่ายขึ้น
33	สนุก ภาพประกอบทำให้จำง่ายขึ้น
34	---
35	มีความสนุกสนาน ใช้รูปภาพประกอบทำให้จำง่าย
36	สนุก ได้หลักในการจำตัวอักษรที่ดีกว่าที่เคยจำ ทำให้เวลาเจอไม่ต้องนึกนานเหมือนเมื่อก่อน
37	สนุกดี มีความคิดสร้างสรรค์ในการทำดี

38	สนุก การเชื่อมโยงเสียงในภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นทำให้จำได้ง่ายขึ้น ภาพประกอบทำให้ง่ายต่อการจำ
39	สนุก
40	จำง่ายขึ้น
41	ภาพทำให้จำได้ง่ายขึ้นดี
42	จำตัวอักษรง่ายขึ้นเมื่อมีภาพประกอบ
43	สนุกและช่วยทำให้จำง่ายขึ้น
44	จำได้ง่ายขึ้นเมื่อมีภาพประกอบ
45	จำตัวอักษรได้ง่ายขึ้น และทำให้มีเทคนิคในการจำมากขึ้น
46	มีความสุขกับการเรียน จากที่ไม่มีความรู้ภาษาญี่ปุ่นเลย สามารถออกเสียงตัวอักษรได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น
47	สนุก แต่ยังจำตัวอักษรไม่ค่อยได้ถ้าไม่ดูรูป

ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้รับมาวิเคราะห์ตามโมเดล ARCS ของ Keller (1983) ซึ่งประกอบด้วยด้านความสนใจ (Attention) ด้านความเชื่อมโยง(Relevance) ด้านความมั่นใจ(Confidence) และด้านความพึงพอใจ(Satisfaction) สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกใช้โมเดลนี้ เนื่องจากโมเดลนี้เป็นโมเดลที่รู้จักกันดีและใช้กันอย่างแพร่หลายในการเรียนการสอน อีกทั้งโมเดลนี้ยังเป็นรากฐานของทฤษฎีด้านแรงจูงใจ ซึ่งการนำวิธีคิดเชื่อมโยงมาใช้ในการสอนตัวอักษรฮิรางานะน่าจะเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียนได้ จากการวิเคราะห์พบผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีคิดเชื่อมโยง

A:Attention ด้านความสนใจ	ภาพน่ารัก(2) น่าสนใจ(1) มีประโยชน์(1) สร้างสรรค์(1)
R:Relevance ด้านความเชื่อมโยง	เชื่อมโยงเสียงในภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น(2) คำที่นำมาใช้เป็นเรื่องใกล้ตัว(2)
C:Confidence ด้านความมั่นใจ	จำง่าย(32) เข้าใจง่าย(3) ไม่เครียด(1)
S:Satisfaction ด้านความพึงพอใจ	สนุกสนาน(24) รู้สึกดีกับการเรียนภาษาญี่ปุ่น(2)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือจำนวนคนที่ตอบ

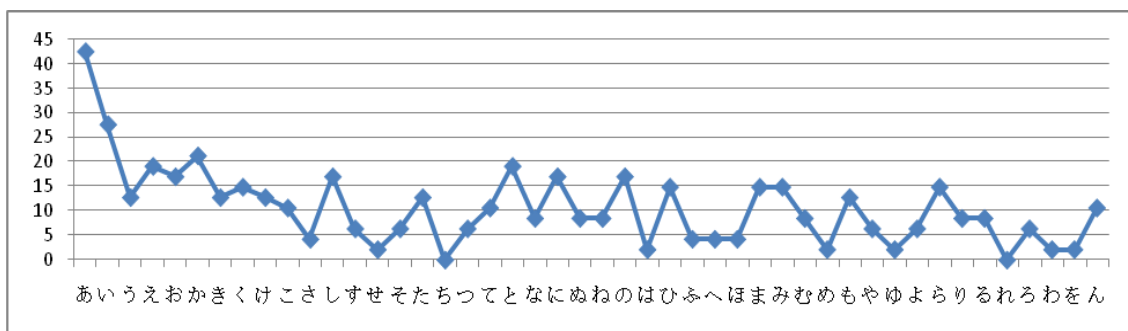
จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า 1)ด้านความสนใจ บัตรภาพชุดนี้ซึ่งจัดทำขึ้นจากวิธีคิดเชื่อมโยงช่วยเราให้ผู้เรียนอยาก รู้อยากเห็นและเกิดความสนใจในการเรียน การนำเสียงในภาษาไทยและภาพที่ผู้เรียนคุ้นเคยมาเชื่อมโยงเข้ากับตัวอักษร ฮิรางานะช่วยกระตุ้นความสนใจ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกอยากเรียนมากกว่าการนำบัตรตัวอักษรซึ่งมีเพียงข้อมูลใหม่มาใช้ในการ สอน 2)ด้านความเชื่อมโยง การเชื่อมโยงเสียงในภาษาไทยซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยเข้ากับเสียงในกับภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็น

ข้อมูลใหม่สำหรับผู้เรียนช่วยให้จดจำตัวอักษรได้เร็วขึ้น และการใช้คำศัพท์และภาพที่เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ตัวอักษรด้วยการเชื่อมโยงคำศัพท์ ภาพ และเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ในการผลิตบัตรภาพที่เป็นลักษณะเด่นของการสอนด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนตัวอักษรได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลักในการจำและประสบผลสำเร็จในการเรียน 3)ด้านความมั่นใจ จากการใช้เสียงในภาษาไทยและภาพประกอบช่วยให้ผู้เรียนจำอักษรฮิรางานะได้ง่ายดังจะเห็นได้จากคำตอบในตาราง ซึ่งสิ่งนี้สามารถยืนยันได้ว่าวิธีคิดเชื่อมโยงช่วยลดภาระในการเรียนตัวอักษรฮิรางานะให้กับผู้เรียนได้ นอกจากนี้ เมื่อผู้เรียนได้สัมผัสความรู้สึกของการประสบผลสำเร็จในการเรียนจะทำให้ตัวผู้เรียนเกิดความมั่นใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียนต่อไปได้ 4)ด้านความพึงพอใจ วิธีนี้ทำให้เกิดความสนุกสนานในการเรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกที่พึงพอใจและเรียนอย่างมีความสุข เป็นการเสริมแรงในทางบวกให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเหมาะกับชั้นเรียนที่ผู้เรียนมีประสบการณ์การศึกษาภาษาญี่ปุ่นที่หลากหลาย

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์นักศึกษากลุ่มที่เคยเรียนและไม่เคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะจำนวนกลุ่มละ 5 คน รวม 10 คน ภายหลังจากการเรียนด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงเป็นเวลาหนึ่งเดือน โดยถามความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง ผู้ที่เคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะมาก่อนจำนวน 3 คน กล่าวว่าในระหว่างที่เรียนด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง เกิดการเปรียบเทียบกับวิธีที่เคยเรียนมาก่อนหน้า คิดว่าวิธีนี้ดีกว่า เนื่องจากสนุกสนาน ประหยัดเวลา และที่สำคัญช่วยให้จำตัวอักษรได้ง่าย และผู้ที่ไม่เคยเรียนตัวอักษรฮิรางานะมาก่อนจำนวน 5 คน กล่าวว่าที่สามารถจำตัวอักษรฮิรางานะได้เร็วก็เพราะวิธีคิดเชื่อมโยง เวลาเห็นตัวอักษรจะนึกถึงคำศัพท์ในภาษาไทยและภาพที่อาจารย์สอนในห้อง ทำให้จำได้เร็วขึ้น ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ทำให้สามารถสรุปได้ว่าการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยงนี้ช่วยลดภาระของผู้เรียนได้ โดยคำศัพท์ในภาษาไทยและภาพที่ผู้เรียนคุ้นเคยสามารถเป็นหลักในการจำให้กับผู้เรียน

4.2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบัตรภาพที่จัดทำขึ้นสำหรับผู้เรียนชาวไทย

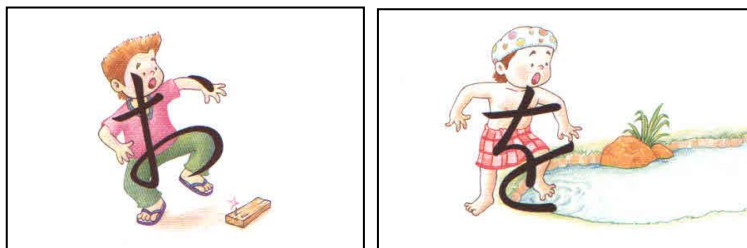
พร้อมกับการสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนตัวอักษรฮิรางานะด้วยวิธีคิดเชื่อมโยง ผู้วิจัยได้สอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับตัวอักษรที่ภาพและคำศัพท์ในภาษาไทยเป็นประโยชน์ต่อการจำ กล่าวคือ ช่วยทำให้จำง่าย โดยให้เขียนตอบคนละ 5 ตัวอักษร พบผลดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 จำนวนนักศึกษาที่คิดว่าตัวอักษรฮิรางานะแต่ละตัวจำง่าย

คำตอบที่ได้รับมีความหลากหลายดังการกระจายตัวของจำนวนในภาพที่ 5 ตัวอักษรที่นักศึกษาตอบว่าจำได้ง่ายใน 3 อันดับแรกคือตัวอักษร あ (ร้อยละ42.6) ตัวอักษร い (ร้อยละ27.7) และตัวอักษร わ (ร้อยละ21.3) ซึ่งน่าจะมีสาเหตุ

จากลำดับในการสอนรวมอยู่ด้วย เนื่องจากตัวอักษรดังกล่าวอยู่ในลำดับต้นๆ จึงง่ายแก่การจดจำ นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า หากเป็นไปได้ อยากให้มีการปรับปรุงคำศัพท์ในภาษาไทยที่นำมาใช้เชื่อมโยงกับตัวอักษร ๖ และ ๕ เนื่องจากคำศัพท์ที่ใช้เชื่อมโยงตัวอักษรทั้งสองใช้คำเดียวกัน คือคำว่า “ไอ้ะ” ซึ่งเป็นคำอุทานในภาษาไทย (ดูภาพที่ 6 ๖ ไอ้ะ เกือบเหยียบ ๕ ไอ้ะ น้ำเย็น) จึงทำให้แยกแยะความแตกต่างได้ยาก

ภาพที่ 6 ๖ ไอ้ะ เกือบเหยียบ กับ ๕ ไอ้ะ น้ำเย็น

ในส่วนของภาพ บางคนเห็นภาพของ ๖ ขนมห้วยฟู แล้วนึกถึงศัพท์เด็กซึ่งได้รับความนิยมในตอนนี้มากกว่าที่จะนึกถึงขนมห้วยฟู จึงไม่สามารถเชื่อมโยงภาพที่เห็นให้เข้ากับเสียง ๖ ได้ แม้จะเป็นความคิดเห็นเพียงส่วนน้อย แต่ก็ยังเป็นข้อคิดที่เป็นประโยชน์และน่าสนใจสำหรับการจัดทำบัตรภาพในคราวต่อไป

5. สรุปผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปได้ว่าวิธีคิดเชื่อมโยงสามารถลดภาระในการเรียนตัวอักษรฮิรางานะให้กับผู้เรียนได้ เนื่องจากวิธีนี้ทำให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียน มีหลักช่วยในการจำตัวอักษร ทำให้จำง่าย เข้าใจง่าย รวมทั้งส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่แรงจูงใจในการเรียนขั้นต่อไป และจากการที่ผู้เรียนรู้จักวิธีคิดเชื่อมโยงซึ่งเป็นกลยุทธ์การจำผ่านการเรียนตัวอักษรฮิรางานะ จะทำให้ผู้เรียนรู้จักนำกลยุทธ์นี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนขั้นต่อไปโดยผู้สอนอาจแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์อื่นที่เป็นประโยชน์ในการเรียนภาษาต่างประเทศให้กับผู้เรียน

นอกจากนี้ การนำวิธีคิดเชื่อมโยงไปใช้ในการสอนตัวอักษรคาตากานะก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจและควรทำการศึกษาต่อไปว่าจะมีประสิทธิผลช่วยลดภาระในการจำตัวอักษรให้แก่ผู้เรียนได้หรือไม่ อย่างไร

เชิงอรรถ

(1) เช่น Kana can be easy (Ogawa 1990), Kana pictographix (Rowley 1995), 一人で学べるひらがな たかな Self Study Kana Workbook (海外技術者研修協会 2000), Virtual Hiragana in one week DVD で学ぶひらがな一週間 (KCP 地球市民日本語学校 2007), こはるといっしょに ひらがなわあ〜い (プラパー・セントーンズック他 2011)

บรรณานุกรม

ประภา แสงทองสุข, Miura Takashi, Shibuya Miki. (2010). รายงานผลการสำรวจแนวทางการพัฒนาตำรา

ภาษาญี่ปุ่นสำหรับวิชาเลือกในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารเจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ ฉบับที่ 7 หน้า 121-128.

- Atkinson, R.C. (1975). Mnemotechnics in Second-Language Learning. *American Psychologist*.
Volume 30, pp.821-828.
- Keller, J.M. (1983). Motivational design of instruction. In C.M. Reigeluth (Ed.), *Instructional-design theories and models: An overview of their current status*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Matsunaga Sachiko. (2003). Effects of Mnemonics on Immediate and Delayed Recalls of Hiragana by Learners of Japanese as a Foreign Language. *Japanese-Language Education around the Globe*,
Volume 13, pp.19-40. The Japan Foundation, Japanese Language Institute.
- Oxford, R. L. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. New York, NY: Newbury House / Harper & Row.
- Quackenbush, H. & Ohso, M. (1983). *Hiragana in 48 minutes*. Canberra: Curriculum Development centre.
- 梅田康子・水田澄子・鈴木庸子 (2008) 「韓国人高校生のための IS 連想法ひらがな学習カードの評価ー記憶方略および ARCS 動機付けモデルの観点からー」『言語と文化』第 20 号 pp.121-139. 愛知大学
- カッケンブッシュ寛子・中條和光・長友和彦・多和田眞一郎 (1989) 「50 分ひらがな導入法ー『連想法』と『色つきカード法』の比較ー」『日本語教育』69 号 pp.147-162.
- プラパー・セントーンスック、三浦多佳史・渋谷実希・熊野七絵 (2011) 『こはるといっしょに ひらがなわあ〜い』 TPA Press.

ผลสำรวจของ Japan Foundation 2009 ๑๓๓

<http://www.jpfi.go.jp/j/japanese/survey/area.html> [2013/10/27]